ЗІҐМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА USFU

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	**НАУКОВА АРГУМЕНТАЦІЯ ТА ПОБУДОВА ДОСЛІДНИЦЬКОГО ДИСКУРСУ**	
Викладач (-і)	**МИКОЛА МАКСИМОВ ВОЛОДИМИРОВИЧ**	
Контакт викладача	mykola.maksymov@usfu.edu.ua	
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)	
Семестр вивчення	IV	
Обсяг дисципліни	Кредитів ЄКТС: Усього годин: Лекцій: Практичних / семінарських занять: Самостійної роботи:	3 90 10 6 74
Форма контролю	**ЗАЛІК**	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Мова вивчення	Українська	

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Наукова аргументація та побудова дослідницького дискурсу» спрямована на формування у здобувачів третього рівня вищої освіти (аспірантів) компетентностей, необхідних для якісного здійснення наукових досліджень у галузі психології. Вона забезпечує оволодіння принципами логічного доведення, критичного мислення та академічної доброчесності, а також навчає інтегрувати теоретичні й емпіричні дані у цілісний дослідницький дискурс.

Зміст дисципліни охоплює основи аргументації, логічні та риторичні стратегії, етичні стандарти та структуру наукового тексту. Особлива увага приділяється практиці презентації та захисту результатів досліджень, а також розвитку навичок міждисциплінарної комунікації.

Дисципліна має прикладний характер: аспіранти виконують практичні та самостійні завдання, спрямовані на відпрацювання навичок аргументації, аналізу джерел, побудови дослідницьких текстів та участі у наукових дискусіях. Таким чином, вона створює основу для формування професійного наукового мислення та ефективної комунікації результатів психологічних досліджень.

МЕТА І ЗАВДАННЯ

Метою дисципліни «Наукова аргументація та побудова дослідницького дискурсу» є формування у студентів здатності до критичного мислення, логічного обґрунтування наукових тверджень та побудови цілісного, переконливого дослідницького дискурсу відповідно до академічних стандартів і принципів доказовості.

Завдання з дисципліни «Наукова аргументація та побудова дослідницького дискурсу» полягає у формуванні навичок критичного аналізу та логічного обґрунтування наукових тверджень, що забезпечує якість та переконливість дослідницьких текстів. Студенти мають навчитися структурувати аргументацію, інтегрувати теоретичні й емпіричні дані та презентувати результати досліджень у відповідності до академічних стандартів.

Основні завдання:

- Опанування принципів аргументації: навчити студентів розрізняти види аргументів, будувати логічні доведення та уникати типових помилок мислення.
- Формування дослідницького дискурсу: розвинути навички структурування наукового тексту,

інтеграції теоретичних і емпіричних даних у єдину систему доказів.
- Розвиток критичного мислення: сприяти здатності аналізувати наукові джерела, оцінювати їхню достовірність та релевантність.
- Засвоєння академічних стандартів: ознайомити з вимогами до наукових публікацій, стилістикою академічного письма та етичними нормами цитування.
- Практика наукової комунікації: сформувати навички ведення дискусій, презентації результатів досліджень та захисту власної позиції у професійному середовищі.
- Інтеграція міждисциплінарних підходів: навчити застосовувати аргументаційні стратегії у різних галузях психології та суміжних наук.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчальна дисципліна «Наукова аргументація та побудова дослідницького дискурсу» складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Основи наукової аргументації

Тема 1. Природа наукової аргументації — тема розкриває сутність аргументації як основи наукового мислення та комунікації. Вона пояснює, як аргументи забезпечують доказовість тверджень, формують переконливість дослідницьких висновків та сприяють розвитку наукових дискусій. Особлива увага приділяється ролі аргументації у психології як дисципліні, що поєднує теоретичні та емпіричні підходи.

Тема 2. Логічні засади аргументації — тема присвячена аналізу логічних структур, що лежать в основі наукових доведень. Розглядаються види аргументів, правила побудови силогізмів та умовиводів, а також методи спростування некоректних тверджень. Студенти навчаються застосовувати логіку для формування чітких і послідовних наукових текстів.

Тема 3. Критичне мислення та когнітивні помилки — у цій темі акцент робиться на розвитку здатності аналізувати інформацію та уникати поширених когнітивних хиб. Розглядаються приклади логічних помилок, упереджень та маніпуляцій, що можуть спотворювати науковий дискурс. Практичні вправи допомагають формувати навички перевірки достовірності джерел та аргументів.

Тема 4. Риторика та переконливість у науковому дискурсі — тема висвітлює комунікативні стратегії, які роблять науковий текст більш зрозумілим і переконливим. Розглядаються стилістичні прийоми, структура аргументованої доповіді та способи впливу на аудиторію. Студенти вчаться поєднувати логічну строгість із риторичною виразністю.

Тема 5. Етика аргументації та академічна доброчесність — тема акцентує на моральних та професійних стандартах у науковій діяльності. Розглядаються принципи коректного цитування, уникнення плагіату та відповідальність за достовірність даних. Формується розуміння того, що етичність є невід'ємною складовою переконливості аргументації.

Змістовний модуль 2. Побудова дослідницького дискурсу

Тема 6. Структура наукового тексту — тема присвячена аналізу логіки побудови дослідницьких робіт. Розглядаються основні елементи наукового тексту: вступ, огляд літератури, методологія, результати та висновки. Студенти навчаються організовувати матеріал так, щоб він був послідовним і зрозумілим для читача.

Тема 7. Інтеграція теоретичних і емпіричних даних — у цій темі розкривається процес узгодження теоретичних положень із результатами досліджень. Пояснюється, як емпіричні дані підтверджують або спростовують концептуальні моделі. Студенти отримують навички поєднання різних джерел інформації у єдину систему доказів.

Тема 8. Аргументаційні стратегії у психології — тема демонструє специфіку застосування аргументації у різних напрямах психологічної науки. Розглядаються приклади побудови доказів у когнітивній, соціальній та клінічній психології. Студенти вчаться адаптувати аргументаційні моделі до особливостей дослідницьких завдань.

Тема 9. Презентація та захист наукових результатів — тема спрямована на розвиток навичок ефективної комунікації у професійному середовищі. Розглядаються методи підготовки усних доповідей, наукових статей та захисту дисертаційних робіт. Студенти практикують уміння аргументовано відповідати на запитання та відстоювати власну позицію.

Тема 10. Міждисциплінарний дискурс у сучасних дослідженнях — тема висвітлює значення інтеграції психології з іншими науками. Розглядаються приклади міждисциплінарних досліджень, що поєднують психологію з медициною, соціологією чи штучним інтелектом. Студенти усвідомлюють важливість відкритості до різних наукових традицій та методів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Андрущенко В. П. Наука і освіта в умовах глобалізації. Київ : Генеза, 2010.
2. Бех І. Д. Особистість у контексті наукового пізнання. Київ : Либідь, 2013.
1. Бондаренко О. Ф. Психологія наукової творчості. Харків : Основа, 2012.
3. Бурлачук Л. Ф. Методологія психологічного дослідження. Київ : Академвидав, 2012.
2. Варій М. Й. Загальна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2015.
4. Васильченко О. В. Логіка наукового дослідження. Київ : Центр учбової літератури, 2015.
5. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологія і практика. Київ : Освіта, 2011.
3. Жданова І. В. Науковий текст: структура і аргументація. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019.
4. Костюк Г. С. Психологія навчання. Київ : Радянська школа, 1989.
5. Лозова О. М. Методологія педагогічних досліджень. Харків : Основа, 2010.
6. Луценко І. В. Аргументація та критичне мислення. Київ : Академвидав, 2016.
6. Максименко С. Д. Генезис дослідницької діяльності. Київ : КМ Академія, 2014.
7. Мельник В. І. Аргументація в науковому дискурсі. Львів : Видавництво ЛНУ, 2016.
7. Михайленко О. В. Наукова комунікація та дискурс. Київ : Центр учбової літератури, 2018.
8. Роменець В. А. Історія психології. Київ : Либідь, 2001.
8. Савчин М. В. Психологія особистості. Київ : Академвидав, 2014.
9. Слюсаренко О. М. Академічне письмо: теорія і практика. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018.
9. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: проблеми теорії і практики. Київ : Либідь, 2003.
10. Шевченко Н. В. Основи академічного письма. Київ : Каравела, 2020.
10. Яременко О. О. Методологія та організація наукових досліджень. Київ : Каравела, 2017.

Додаткові:

1. Abelson, R. P. *Statistics as Principled Arguments*. Psychology Press, 1995.
2. Campbell, D. T., Stanley, J. C. *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Research*. Rand McNally, 1966.
3. Carson, S. H., Fama, J., Clancy, K. *Writing for Psychology*. Harvard Writing Project, 2012.
4. Cronbach, J. L., Meehl, P. E. *Construct Validity in Psychological Tests*. Psychological Bulletin, 1955.
5. Cronbach, L. J. *Essentials of Psychological Testing*. Harper & Row, 1990.
6. Fodor, J. A. *Modularity of Mind*. MIT Press, 1983.

7. González-Howard, M., McNeill, K. L. *Teachers' Framing of Argumentation Goals*. Journal of Research in Science Teaching, 2019.
8. Gould, S. J., Lewontin, R. C. *The Spandrels of San Marco*. Proceedings of the Royal Society, 1979.
9. Khine, M. S. (Ed.). *Perspectives on Scientific Argumentation: Theory, Practice and Research*. Springer, 2012.
10. Kuhn, T. S. *The Structure of Scientific Revolutions*. University of Chicago Press, 1970.
11. Liu, X., Alves, R. A. *Demystifying Academic Writing in Higher Education*. Frontiers in Psychology, 2025.
12. Loper, S., McNeill, K. L. *Impact of Multimedia Curriculum Materials on Scientific Argumentation*. Technology, Pedagogy and Education, 2019.
13. Marr, D. *Vision: A Computational Investigation*. Freeman, 1982.
14. Medawar, P. B. *The Limits of Science*. Oxford University Press, 1988.
15. Meehl, P. *Theory-Testing in Psychology and Physics: A Methodological Paradox*. Philosophy of Science, 1967.
16. Nisbett, R., Wilson, T. *Telling More Than We Can Know: Verbal Reports on Mental Processes*. Psychological Review, 1977.
17. Platt, J. R. *Strong Inference*. Science, 1964.
18. Plomin, R., Daniels, D. *Why Are Children in the Same Family So Different?* Behavioral and Brain Sciences, 1987.
19. Rozin, P. *The Evolution of Intelligence and Access to the Cognitive Unconscious*. Progress in Psychobiology, 1976.
20. Smyth, T. R. *The Principles of Writing in Psychology*. Springer, 2004.

Інформаційні ресурси:

1. Academia.edu – https://www.academia.edu
2. APA PsycNet – https://psycnet.apa.org
3. ERIC (Education Resources Information Center) – https://eric.ed.gov
4. Frontiers in Psychology – https://www.frontiersin.org/journals/psychology
5. Google Scholar (українські автори) – https://scholar.google.com
6. JSTOR – https://www.jstor.org
7. ResearchGate – https://www.researchgate.net
8. SpringerLink (Psychology & Education) – https://link.springer.com
9. Електронна бібліотека Львівського університету – https://library.lnu.edu.ua
10. Електронна бібліотека НаУКМА – https://ekmair.ukma.edu.ua (ekmair.ukma.edu.ua in Bing)
11. Наукові журнали України (Наукова періодика України) – https://www.nbuviap.gov.ua
12. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського – https://www.nbuv.gov.ua

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Підсумковою формою контролю з освітнього компонента є **залік**, який виставляється за результатами роботи здобувача освіти протягом семестру на основі загальної суми набраних балів. Окремий підсумковий контрольний захід для отримання заліку не передбачається.

Поточне оцінювання здійснюється за результатами роботи на практичних/семінарських заняттях, виконання самостійних, індивідуальних та інших передбачених програмою завдань. Максимальна кількість балів за окреме заняття або інший вид роботи виставляється за умови повного і правильного виконання завдань, ґрунтовного володіння матеріалом, розуміння основних понять і закономірностей

теми, здатності аргументовано висловлювати власну позицію, застосовувати набуті знання та формулювати обґрунтовані висновки.

У разі неповного виконання завдань, наявності змістових помилок, недостатньої аргументованості відповідей або часткового володіння навчальним матеріалом кількість балів зменшується відповідно до рівня виконання роботи. Підсумкова оцінка за освітній компонент визначається як сума балів, отриманих здобувачем освіти протягом семестру за всі передбачені види навчальної роботи.

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Вивчення курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності, професійної відповідальності, самостійності, взаємної поваги та інтелектуальної відкритості.

Академічна залученість. Очікується систематична підготовка до занять, опрацювання рекомендованих джерел, активна участь у дискусіях, практичній та аналітичній роботі.

Самостійність. Здобувач освіти несе відповідальність за власну освітню траєкторію, своєчасне опрацювання матеріалів курсу та надолуження пропущених тем.

Академічна доброчесність. Неприпустимими є плагіат, фабрикація і фальсифікація даних, списування, несанкціоноване використання чужих матеріалів та інші форми академічної недоброчесності.

Академічна комунікація. Взаємодія в межах курсу має відповідати стандартам професійної етики: аргументованість позицій, коректність дискусії, повага до альтернативних поглядів і відповідальне використання професійної термінології.

Конфіденційність та етика. Під час аналізу клінічних, консультативних, дослідницьких або інших професійних випадків обов’язковим є дотримання принципів конфіденційності, захисту персональних даних і професійної етики.

Використання цифрових та ШІ-інструментів. Цифрові сервіси та інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися як допоміжні засоби навчання за умови збереження авторства, академічної самостійності, критичної перевірки отриманих результатів і дотримання вимог академічної доброчесності.

Професійний стандарт. У межах курсу підтримується культура, наближена до професійного та наукового середовища: точність формулювань, доказовість тверджень, критичне мислення, відповідальність за власні висновки та повага до стандартів психологічної науки і практики.